

HIND 5 SENTI

Õpilasteleht

Riigiraamatukogu.

Nr. 26.

12. mail 1937.

V aastakäik.

EESTI TARVITAB RAUDA

MÖÖDUNUD AASTAL TOODI EESTISSE PEA 50 000 TONNI METALLE!

12 500 SUURT VEOAUTO TÄIT RAUDA AASTAS

Metalle imporditi möödunud aastal Eestisse enam kui ühelgi teisel aastal. Kui metallide sissevedu oli juba 1935. aastal rekordne, siis muutus see aga 1936. aastal veelgi elavamaks.

Kogusummas imporditi möödunud aastal metalle 48 374 tonni, millede väärtus oli kokku 7 705 000 kr.

Sisseveetud metallidest etendasid möödunud aastal raud ja teras kõige tähtsamat osa. Nende sissevedu moodustas 6,2 milj. kroonise väärtuse juures kõigi teiste metallide hulgast tervelt 85 protsenti. Malmi sissevedu moodustas 12 protsenti, kuna ülejäänud 3 protsenti ulatuses toodi sisse teisi metalle — vaske, tina, inglistina, tsinki, alumiiniumi. Nii on raua osatähtsus meie metallide sisseveos tervelt 97 protsenti — olles oma kujult siis kas toorraud, teras või malm. Teised metallid omavad meil sisseveos väga väikest osa.

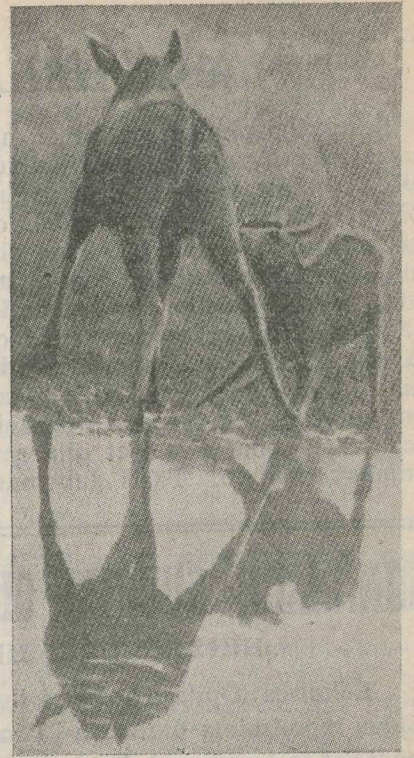
Kui möödunud aasta sissevedu võrrelda eelneva aastaga, näitas sissevedu suurenemist raual ja terasel 24 protsenti ja malmil 63 protsenti. Ka vase ja tina tarvitamine on suurenenud, kuna inglistina ja tsingi import tõmbus tagasi.

Raua ja terase ostud toimusid peamiselt Saksast (38 protsenti), kuna Venemalt toodi 21 protsenti ja Belgiast 18 protsenti. Ülejäänud 23 protsenti rauda ja terast toodi teistest riikidest.

Malm osteti peagu kõik Saksast ja Venest.

IDÜLL
METSAS

PÖDRA-
EMA
POJAGA

E. Moldov, 14 a.

P.

Aa

HIIE KALLAS

Üks kõrgemaid kaldaid Soomelahe rannikul on Hiie kallas. Kallas on piiratud tihedate puude ja põõsastega, nii et ainult majade korstnad nähtavale tulevad. Suured paemürakad ja liivapangad ripnevad ning näib, nagu kukuksid iga silmapilk alla. Kuid need ei murdu nii hõlpsasti. Pae-, savi- ja liivakihid vahelduvad segamini kaldas, mis kohe mereliiva lõppedes tõuseb järgukaupa üles. Nendel järkudel kasvavad suured lepad, mis ülalpool ulatuvad kuni kalda ääreni. Leppade vahel kasvavad sõstra-, vaarika- ning teised marjapõõsad, mida ümbruskonna inimesed suvel korjavad. Kalda-alune on aga nii savine, et kui lähed marju sööma, vajuvad sul jalad savvi, nii et saad neid tükk aega välja kiskuda. Järg lk 8.

Järgmine „ÕPILASLEHT“ ilmub

Tänavu ilmub „Õpilasteleht“

K A S U V E L

huvitavate suvinumbreina 1 kord kuus!

Suvinumbrite eest tuleb osamak-
suga tellijail raha (15 senti)
ENNE ÕPETÖÖ LÕPPU
ette äratasuda!

suurendatud kaustas ja
hulga piltidega
ÕPPEAASTA
LÖPPNUMBRINA

21. MAIL.

Tõivur
Tarvastu

L.

Kevad ja noorus

Õnnetaat hõiskas,
Õnnetaat laulis;
Õnnetaat hinge ilustusel,
Leelos, lusti lauludega,
Kõndis kõrvu kevadega,
Hoidus sügisest ja suvest,
Palavast ja talve külmast.

Kevadvärskus päikse säras,
Üksi haldja hinges kõlas,
Laulis tõusu, lausus tõde,
Puhtust, jõudu puhkejale;
Elutarmu hellitades,
Julgusele ülendades,
Õilsat hüve õnnitledes.
Õnnetaat hõiskas,
Õnnetaat laulis;
Õnnetaat hinge ilustusel,
Leelos, lusti lauludega,

Kõndis kõrvu noorusega.
Hoidus vana tõsidusest,
Ilma nurinast ja pahest.
Lõke laste silmis säras,
Üksi haldja hinges kõlas,
Laulis tõusu, lausus tõde,
Puhtust, jõudu puhkejale;
Elutarmu hellitades,
Julgusele ülendades,
Õilsat hüve õnnitledes.

L. Veske, 11 a.
Võrumaa

IGALE EESTLASELE EESTI NIMI!

Eesti riigi pindala on väike, niisama ka rahvaarv, kuid paljud selles väikesest rahvast ei näi sugugi olevat eestlased, sest nendel on võõrapärased nimed. Kui me oleme seesmiselt eestlased ja kui me süda tuksub Eestile, siis peame ka väliselt olema eestlased. Eriti on tähtis, et kõik eesti noored eestistaksid oma nime, sest nende päralt on tulevik. Ka vanad peaksid eestistama oma nime, et olla eeskujuks noortele. Päriss lubamatu

on see, et lastele vabas Eestis pannakse võõrapärane nimi. Kui me isadele ja emadele pandi võõrapärased nimed, siis oli meie riik võõra võimu ja valitsuse all ning valitses võõras vaim.

Kõik Eesti riigi kodanikud, kel on võõrapärased nimed, peaksid oma nimed eestistama nii vara kui vähegi võimalik. Kas ei oleks ilus, kui Võidupühaks oleks Eesti rahval 100% eesti nimed!

A.

Nädala-uudiseid

EESTILE OMA LENNUÜHENDUS HELSINGIGA?

Praeguse lennuühenduse lennuplaani Tallinna ja Helsingi vahel ei rahulda eestlasi. Läbirääkimistel Helsingis selgub, et Soome siiski lennuplaani muuta ei saa enne sügist.

VÖIDUPÜHA BELTÖÖD KÄIMAS

Võidupüha pühitsemise üldjuhiks on kaitseliit, noorkotkaste ja kõigi teiste org-de kaasabil. Võidupüha tuleb suurejooneline meie rahvusliku omapära, kultuuri ja kommete taaselustamine traditsioonilise võidutulede läkitamisega Riigivanema poolt.

KROONIMISNÄDAL ALGAS

Inglismaal algas kuningas Georg 6. hülgav kroonimisnädal. Londoni on koondunud seks puhuks juba praegu kümneid tuhandeid külalisi.

MAAILMA SUURIM ÕHULAEV HUKKUS

„HINDENBURG“ HUKKUS

Eelmises „Õpilastele“ nr-s ilmus veel pikem kirjeldus moodsaima õhulaeva „Hindenburgi“ tohutuist mõõteist ja toredusest, kuid praegu polegi enam seda vägevast inimeste kätetööd, vaid ainult

SUITSEV RUSUHUNNIK.

Kolmapäeva õhtul, kui „Hindenburg“ oli ületanud õnnelikult Atlandi ookeani 21. korda, ja oli ankrustumas Ameerika õhulaevade suurjaamas Lakehurstis, juhtus kohutav plahvatus. Lühikese ajaga

oli maailma suurimast õhulaevast järele jäänud ainult kokkumurtud, sulanud ja purustatud rusuhunnik, kusjuures hukkus 36 inimest.

TULEHAAVADESSE SURI KA KAPTEN LEHMAN

kes oli parim asjatundja õhulaevade alal.

„Hindenburgi“ saabumist olid tulnud filmima mitu filmiühingut ja nii on masendavast õnnetusest säilinud täielik pilt. Filmid aitavad ühtlasi uurimiskomisjonil selgitada katastroofi põhjusti.

Karusmäe
Kanepi

V.

HAMBVALU

Onukene pai!

Noo sa mäletad väegah häste, kui mia lubasi uma iilmisõn kirän sullõ seletäda, mis juhtu viil pääle tullõ „Õise äpärduše“.

Nii, sõs järgmitsõ hummogu, kui mia üles kuuli, oll nii hirmus hambavalu, et vehkli ja käänli ütelt külelt tõsõlõ, niüteldä olli väega rahotu.

Es avita midägi, pandsõ hindä röividõ ja tõi väläst üte terve savikivi, panni pliidi ala ja „ajesi“ tiä hirmus kuumas. Sis „tsilguti“ veidükõsõ vett pääle ja mähksõ vilatsõ röiva ümbre, sis vei sängü, nink ronisi esi takast järgi. Pand-sõ sis põsõ kuumalõ kivile. Aga ohsa mo Jummal, sängüst nakkas

tõsõma kärsähaisu. Taibasi, õt röivas kivi ümbre palas. Haarsi kuvvõ ja võtsõ kivi kuvvõ sisse. Juusksõ küüki ja visasi tiä ütten kuvvõga viituubridõ. Tegi inne suurõ surtsti! ja kattõ ütten kuvvõga tuubri põhja. Sis tõi tarõst kapist üte pudeli, et panõ vett täüs ja sis põsõ ala. Aga nigu sai pudeli täüs panda, läts kuumas ja lei pudeli portsti! katski. Võtsõ sis luvva ja pühkse tükü nukka ja panni luvva pääle. Sõs lätsi sängü. Aga hammas valut iks hirmsanõ. Nu läts vast umbõs paar tundi müüdä, ku imä tull ja hõikse: „Poiss, sindrenahk, sia olõt pannu lehmä joogituubridõ suurõ savikivi ja uma vastsõ kuvvõ.“ Kogõli, et kogõmada vai midägi nii. Sis tull esä ja ütlet: „Poig, siuga tulõ iks tohtre manu minnä egä muido saa, ja lasõmi ta hamba kurätegijä siul suust vällä tõmmata.“ Kässe kaa röividõ panda, et tiä ess pandvat niikavva hobõsõ vankri ette. Nu sis imä mähkse ja paksõ miu röividõ sisse, et es jõua esi kõndigi, vaid imä tõstsõ üsaga vankridõ.

Kui jõudsõmi tohtre herrä poolõ, näütsi, määne hammas valutas, ja tiä pand tangi külge ja nakkas sikutama. Küll oll vallus. „Lalla-sõ va-vaa-la-laa-laaa,“ rüükse

mia. „Küll saab, küll saab,“ lauses tohtri herrä ja tõmmas hamba vällä. Sis loputi suud keedetü viiga ja tennäsimi süäimest tohtre herrät. Tiä pandsõ hamba paprõ sisse ja ütlet: „Kui sina poiss koju lähed, siis pane see hammas kivi pääle ja pekka ta kurjategija puruks.“ Terve tii tull hamba tsombust verd ja terve tii mia muudkui sülgli.

Ei mia koton tedä puruss es lüü; visasi aholõ ja ütlet: „Ritsikas, ritsikas, anna sullõ luuhamba, anna sia mullõ tuu asõmõl raudhammas.“

Tervitaden siu pesämuna

Värdikene.

Veronika

Palmõli

Saunaseep

on
parim
sauna
seep!

ME OMA SULEGA

O. Peltser
Mõniste

KEVADPÄIKESELE

Kevadepäike,
sinule rinna
avan väikse,
talvitand pinna.
Su soojest kiirist
hoovab elu,
kevade viirist
tervitab võlu.

Parvepoiss, 16 a.
Paeküla

K A L A L !

Lumi on juba ammu sulanud, vesi jões alanenud ja selgunud. Elame jõe ääres. Mu isa on kirklik kalamees. Talvel korjas isa metsast kuivi tõrvaseid männipuid. Kodus saagis need väikeseks juppideks ja lõhkus peeneks. Nende tõrvakatega käis ta sageli kalu püüdmas.

Ühel ilusal kevad-õhtul tõi isa põõningult ahingi maha, võttis viili ja hakkas ahingi piisid teritama. Siis läks ta kuuri „räitsaga“ (traadist punutud topsik, kus tõrvakad sees põlevad). Vanaisa aga ajas tõrvakaid kotti. Isa oli hääs tujus ja lubas mindki kaasa tulla.

Riietusin soojalt. Isa juba ootas. Oli tõmmanud selga vanad rõivad. Vastu õhtutaevast vaadates võis teda pidada rehepapiks, aga veel veidram oli vanaisa. Seljas vanad rõivad, pääs vana mütsilott ja habe lõua otsas oli ka segamini kui kadakapõõsas. Asusime minekule. Isa ja vanaisa võtsid selga tõrvakakotid. Mina jälle ahingi ja „räitsa“. Jõe äärde jõudnud, pani isa tõrvakakotid paati. Tõrvakate hulgast otsisin seni väiksemaid kilde välja, kuni isa „räitsa“ oma kohale asetas, puud ladus „räitsa“ sisse ja süütas siis põlema. Tuli haaras kinni kevadisist tõrvaseist puist, ja leek loitis kõrgele. Ronisime paati. Isa ahingiga ninas, mina tõrvakakottide otsas ja vanaisa päras sõudmas.

L.

Jälgin isa tegevust. Sirutab ahingi välja, lööb selle järsku vette — ja välja tõmmates on kala otsas. Mida kaugemale läheme, seda suuremaks kasvab kaladehulk paadis. Puud hakkavad otsa lõppema. Pöördume tagasi.

Ronime kaldale. Seome paadi kinni. Isa võtab kalakoti, vanaisa — ahingi, mina aga puistan „räitsast“ põlevad tukid kraavi. Esiti on täiesti pime. Läheme umbkaudu edasi. Kraavist üle minnes libiseb vanaisa ja kukub kraavi. „Korrat, kui pime ja libe,“ kirub vanaisa. Jõuame koju. Kõigepäält võtame märjad ja tahmased rõivad seljast. Peseme endid puhtaks ja rõivastume kuivadesse. Kalu kaaludes selgub, et meie õhtune saak on tervelt 16 kilo.

„Ilus saak,“ ütleb isa, „tasus ära küll vanaisa külma sauna.“

Edg. Leis
Kanepi

ÕPETAJA SÜNNIPÄEV

Mie koolimaja asetseb Võhandu jõe ääres, Piigandis. Kui sõidate Otepää maanteed mööda K. alevi poole, siis võite teda silmata kaskede varjus, seda meie vana, halli katusega koolimaja, milles on neli klassi, kolmas, neljas, viies ja kuues klass.

Klassijuhataja läks alati teisi- ja neljapäeval alevisse esimesele ja teisele klassile laulutundi andma, kuna säälnud õpetaja tuli meile jälle kas maateaduse- või joonistamistundi andma.

Noh, siis selle esimese-teise klassi õpetajale pidasimegi sünnipäeva, sest ta sai 30 aastat vanaks.

See oli sünnipäeva eelpäeval, kui tõime pärast tunde metsast suure saladuse ja varju all kadakaid ja ilusaid käharaid männioksi. Neist punusime pärjad ja vanikud, mida panime riideruumi pimedasse nurka, et teise klassi lapsed neid ei näeks. Sünnipäeva eelpäeval ostsime ka küünlaid ning

Pole kuigi hää meel seekord võtta sõna. Ainult mõni vabandas, meie ei nimeta enam nende nime. Aga T. Kont, S. Suviste, H. Lemberg, H. Sepp, E. Talve, A. Raieste, Irina G., M. Tsäko, H. Käsper jt. kas Teie tõesti tunnete, et asjad on korras? Kas ei ole siiski õigem arvestada ka teistega?

Loeme asja seekord lõpetatuks. Kuid palume lugejaskonda jälgida, et ilmuvad tööd oleksid originaalsed. Kahtluse korral palume tolmetusele teatada.

H. Kuulman
Ilumetsa

L.

Töötus

Kui lõppenud päevatööd, haldjate sosin ju unnutab — hällitab, emake, Sind; ja päevaseist toimingust puhkab Su rind, siis mõistan, kuis muresid olnud Sul tosin.

Sa puhkad, ei keegi Sul aidanud kanda Su päevatööd. Just nagu agaraim lind Sa ehitid pesa, et varjata mind, Su ainsamat poega, ja toitu tal anda.

Kui kasvan kord suureks, ei enam siis tohi Sa vaevelda väsinult vaipade pääl, vaid roidunud rinnale magusam rohi

Sul olgu mu alandlik, kuulekas häll. Kõik mured siis võtan ju minagi kanda, et sõuaks Su elulaev rahus kord randa!

panime kantseleisse. Nii olid sünnipäeva eeltööd tehtud.

Sünnipäeval tulime kõik kooli, pää ilusasti soetud ja uuemad riided seljas. Minulgi oli uus „lahtise kaelaga“ kuub, mille alt vahtis välja — lips.

Neljanda tunni lõpul läks klassijuhataja alevisse ja meie jäime ootama esimese-teise klassi õpetaja tulekut. Sulgesime klassi ukse, ja kibe ettevalmistus algas. Riideruumist toodi „päevavalgele“ vanikud ja imeilusad rohelised pärjad. Tahvli ääred kaunistati kadakaist vanikutega, ka laud ehiti suurte pärgadega ja asetati sinna kingitused. Tooli seljatugigi kaunistati põimitud pärjaga.

Üks poiss higistas tahvli juures õnnitluse kirjutamisega. Peagi seisis tahvilil suurte värviliste tähtedega:

„Õnnitleme!“

Laual seisis aga kolmkümmend valget küünalt, asetatuna 30-taolisel.

Oi, klass näis nüüd kümme korda uhkem kui harilikult. Torevasti

Järg lk. 4

KIRJAVASTUSED

H. Sepp Meri, Avasilmi, Raadio, E. Oispuu Soela väin, R. Ankruvits Emadepäev, Ema süda, E. Uibo Mälestus laagrist, M. Tsäko Orel, Michelangelo, Valesi mõistetud, E. Taks Mesilased, Suur kala, Mitu kraadi, Ahi põleb, A. Kütt G. Suits, J. Aavik, Ed. Hubel, E. Ehrlih Vargapoiis häätegu, I. Kiilberg Öndunud vargus, Rannamõisa, Viruloo Petlik kevad, Saadjärve äärest, Kännu Karla Pääsukeste suvi, V. Kapp Edasiõppija, Peitunud saladused, Pesakotkas Talveõhtu kodus, Õnnelik õnnetus, I. Kiilberg Kuldsede lehtede all, Öitsev meri, Väino Lehtmetsa noorpõlv — EI!

I. Kiilberg Suvised rõõmud, Hommikpäike, O. Põldur Mälestus emast, Kännu-Karla Hernepüss, E. Ehrlih Võistlused Udias, Viruloo „Hookus-pookus“, Tõivur Kevad ja noorus, A. Kütt K. Päts, Kevadrõõm — JAA!

N. R. Kaart hilines. O. P. On küll,

Õpetaja sünnipäev (algus lk. 3).

eraldusid kingitused rohelisist männivanikuist. Õhus heljus imehädad männivaigu lõhna, mis segunes kingituste lõhnaga. Tahvel säras nagu kevadises päikesekullas. Rõõmu oli näha iga lapse palgelt. See rõõm peegeldus vastu pargadelt, kingitustelt ja tähtedelt, mis olid tahvlile maalitud. Ja kõik nad õhkusid vastu seda sooja armastavat hädust, mis ühendab inimesi.

Ärevus, ootus ja rõõm liuglesid laste hulgas, pugesis salaja nende südamesse ja muutsid selle soojaks ning hääks. Ärevus aina kasvav. Kui keegi hüüdis, et õpetaja tuleb, siis jooksid lapsed vahtima aknale ja tungisid uksele vaatama. Kui ei ilmunud õpetajat, siis mindi jälle vaikselt klassi.

Ja kui tõesti hakkas paistma õpetaja sihvakas kuju, siis kõik istusid pinki ja olid vait nagu „üits miis“. Ei kära ega müra. Ainult kell tiksus. Ning klassivanem jagas seletusi, kuidas olla õpetaja tulekul. Kui õpetaja läks kantseleisse, süütasime küünlad ja tunne sai palju, palju pühalikum.

Siis astus õpetaja sisse, meie tervitasime ja alustasime laulu: „Ta elagu!“ Laulu lõppedes õpetaja sõnas: „Oi, te olete valmistanud mulle suure, suure üllatuse, mida ma ei teadnud uneski näha, ja milles väljendub armastus kooli ja minu vastu. Südamlik tänu teile, sinisilmad!“

Nende sõnade lõppedes täitus mu süda õnnest, ning ma oleksin kohe õpetajat kallistanud.

Kuid egas õpetajal olnud vist teadmatagi et ta sünnipäeva pühitseme, sest tal oli kaasas suur kotitäis maitsevaid kompvekke — ja neid ta siis jagas õpilasile.

Tunni möödudes tahtsime õpetajat üleski tõsta, aga õpetaja seletas, et ta olla haige ja mis haiget inimest ikka tõsta. Nii jäigi õpetaja seekord tõstmata, kuid veelkord hüüdsime talle „vägeva“ kolmekordse „elagu!“.

JUBA PRAEGU

ON VÕIMALIK
TELLIDA

„ÕPILASLEHE“
JÄRGMIST AASTAKÄIKU

Soome keele kursus

Sananlaskuja¹.

1. Anna kättä² köyhän³ miehen — köyhällä on lämmin⁴ koura⁵.
2. Oma maa mansikka⁶ — muu maa mustikka⁷.
3. Aatto⁸ juhlista⁹ jaloin¹⁰ — pappi¹¹ paras¹² vierahista¹³.
4. Jota¹⁴ koulu kovempi¹⁵ — sitä oppi¹⁶ selkeämpi.
5. Neuvoilla¹⁷ työt tehdään¹⁸ — ei väen¹⁹ paljoudeella²⁰.
6. Ei kukaan²¹ kirves kädessä²² synny.
7. Aamuhetki²³ kullaan kallis²⁴.
8. Tylsä²⁵ on veitsi²⁶ laiskan vyöllä²⁷ — terävä tekevän²⁸ veitsi.
9. Joka²⁹ elon³⁰ aikana³¹ makaa — se kesän³² aikana kerjää.
10. Ei siinä³³ idä³⁴, missä³⁵ ei sientä³⁶ ole.
11. Vainiossa³⁷ on vanhat kullat — pellossa³⁸ perihopeat³⁹.

12. Hädässä⁴⁰ ystävä⁴¹ tunnetaan⁴².
13. Ei ole kaikki kultaa, mikä kiiltää⁴³ — eikä kaikki hopeaa, mikä hohtaa⁴⁴.
14. Kiitä⁴⁵ muille muita maita — itselle⁴⁶ omia maita.

Kas leiate siin toodud vanasõnadele eestilised vasted?

1 vanasõnu, 2 kätt, 3 vaese (siin vaesele), 4 soe, 5 pihupesa, pihk, 6 maasikas, 7 mustikas, 8 püha eelõhtu, püha laupäeva õdang, 9 pidudest, pühapäevadest, 10 õilsaim, suursuguseim, 11 papp, kirikuõpetaja, 12 parim, 13 vieraista, 14 mida, 15 kõvem, valjem, 16 õpp, 17 nõuga (pluural), 18 tehakse, 19 rahva, väe, 20 paljusega, rohkusega, 21 ei keegi, 22 käes, 23 hommikutund, hommikuviiv, 24 kulla kallidune, 25 nüri, 26 nuga, väits, 27 vöö, 28 tegeva, siin usina, 29 kes, 30 lõikuse, 31 ajal, 32 suve, 33 sää, 34 idane, 35 kus, 36 seemet, 37 vainul, nurmel, 38 põllul, 39 põhi — hõbedad, 40 hädas, 41 sõber, 42 tuntakse, 43 läigib, 44 helgib, 45 kiida, ülista, 46 iseendale.

MAAILMA SUURIM LIINILENNUK

Paari kuu pärast on stardivalmis maailma suurim kuivamaa liinilennuk, esimene 14-nest ueklasilisist lennukest, mida Briti riigi õhuteede tellimisel ehitatakse Armstrong-Witworthi lennukitehastes Southamptoni lähedal. Esimene lennuk kannab nime „Ensign“, kuna kogu uus laevastik on tuntud „E“ klassi liinilennukite nime all. 5 mitmesugustes ehitusjärkudes olevat lennukit on väga mõjusad. Täie laadungi juures kaaluvad nad 20 tonni.

Tiibade laius 127 jalga, lennuki pikkus 114 jalga. Euroopa lennukiteedel kannavad uued õhuhiiglased 42 reisijat ja 5-liikmelist laevaperet. Briti riigiteedel võetakse päälle 27 reisijat päeval ja 20 reisijat öösel ühes magamisvõimalusega. Lennukid on varustatud 4 mootoriga, mis kokku arendavad 3 400 hobusejõudu, ja niisuguste propelleritega, mille tiibade pikkust võib muuta.

Niisugused propellerid on kasulikud startimisel raske koormatusega ja lennuki kiiruse suurendamisel. Tiibadesse ehitatud küttagavara tangid võimaldavad lennukil lennata ilma peatuseta 1000 miili. Lennuki kiirus on vastu tuule juures 40 miili tunnis. Lennukite kokkukäiv alusehitus on suurim maailmas.

KAIK UNGARI KOGGA

Sõidame vankriga mööda laia rohtlat. Kaugelt hakkab paistma nagu pilvelaevade valgeid purjesid. See on ungari pustaküla oma valendavate majadega. Küla läheneb kiiresti ja — juba sõidamegi piki külatänavat, mis on lai nagu linna tänav. Kahele poole teed jäävad majad — kelpadega tänava poole ja külj-küljes kinni. Nad on pimestavalt valgeks lubjatud; need olidki, mis ennest nõnda valendasid nagu purjed. Ja nii üksteise sarnased on nad, et raske on neid eraldada. Nüüd astume läbi toreda värava ühe talu õue. See on pikk ja kitsas. Õue teises otsas on lahtine varjualune sõiduriistade tarvis ja hiigla õlekuhi. Õues foimetab ungarlane kõik oma kodused talitused. Siin pestakse vinnaga kaevu juures pesu, siin valmistavad mehed oma töö- ja tarberiistu ning siin on kanad ja muud koduloomakesed päevad ja ööd. Aga siiski on õu laitmatult puhas.

Elumajja viib üks päähoone kesk-kohalt. Astume sisse. Kõigepäält satume avarasse kööki. Vasakut kätt, s. o. külatänavaga poole, jääb võõrastetuba, kuna hüvakule jääb pere elutuba. Me vaatame kööki. Keset ruumi on meile kõigile tuttav pliit. Keedunõud aga köidavad kohe me tähelepanu — need on enamasti jalgedega ja mitte sellised kui meie katlad või pajad. Seintel on mitu rida ilusaid käsitsivalmistatud taldrikuid, kausse ja kanne. (Järgneb.)

Ja me tungisime vahvasti edasi, ja kui pressides enam ei pääsnud, siis pugesime suurte jalge vahelt läbi, kuni jõudsimè nõorini.

„Ega sa, Peeter, ei näinud mu isa?“
 „Les õige kõva häällega: Kõik läks väga uhkesti. Heini ajas jalad laiali ja kehtitas pükse. Ja kui politsei läks mööda, siis ta üt-“

„Siin on ainult meestele... plikad sija ei tohi.“
 Kuid Heini ütles talle:
 „Ja just sel hetkel, kui me juba tahtsime üle ro- nida, tuli Fridea: ta tahtis ka ratsurit näha.“

„Nad mõtlevad muidugi, et me olime juba varemalt ringis ja tulime nüüd sija oma asja oendamata. Siis ei ütle ükski inimene mille midagi...“

Pikk Dolf tegi sageli kooliga pikki jalutuskäike. Kord novembris ta ütles hommikul:

„Astugu ette, kes tuli täna kooli paljajalu. Samuti astugu ette need, kes tulid toakingadega või puukingadega, ja kellel ei ole talvepalitut.“

Ja tervest koolist kogunes 90 poissi ja tüdrukut.

Hääd joonistajad valmistasid suured plakatid ja kirjutasid neile:

„Nõnda käime meie koolis.“

Katkised saapad pistsime luuavarte otsa. Ja kõndisime nõnda läbi terve linna.

Tagumised read kandsid nelja kepi otsas ilmatu- suurt pappkarpi, millele oli kirjutatud:

K A S S A

Karbil oli pilu, mille kaudu võis raha sisse lasta.

Me kõndisime läbi kõige toredamate tänavate, möödusime uhkeist kauplusist ja suurtest kontori- test. Kõndisime vaikides, ühtki häält tegemata. Hoidsime aga plakatid ja katkised jalanõud hästi kõrgel.

Inimesed peatusid, autod vähendasid kiirust.

Kõik vaatasid ja küsitlesid. Kui keegi laskis raha karpi, siis teised tegid samuti. Ja lõpuks kõik mõistsid, milles asi seisab.

Õpetajad kõndisid meiega kaasa ja pidasid sil- mas, et vaikisime.

Pikk Dolf sammus kõige ees plakatiga:

„See „meestele“, ütles Heini, „ongi meie sisse- pütka päälkirjaga: „Meestele“.“

„Minu piletid on plangul“, ütles Heini. „Kõige- pääl on vaja, et kõik mustaks inimetest, siis on nad maksavad.“ Ja ta patseeris minuga väljaspool mööda plangu äärt. Uhes kohas paistis üle plangu uus puu- kinnit.“

„Noh, Heini, ütlesin ma, „nüüd sa oled mind jälle ilusti ninapidi vedanud. Pileteid sul pole ja läbi pügeda me ka kustki ei saa, praegu pannakse kassa neseena läbi. Ja Franz Drehe, minu klassist, puges ja-“

Maks Schneider, kes meie vastas elab, puges ja- mine. gid ägasid, ja kassa juures oli ühtelugu kõva rüsel-“

„Laskaplat oli juba tund aega enne algust rahvast kullalt.“

„Ah, sina, Peeter, ei saa ka äriasi just midagi aru. Mina jätan väikese kodujänesi lihtsalt endale ja sel- le eest hangin sulle pileti. Lähme, sul on juba rohtu“

„Sa võid müüa mulle noore kodujänesi, ma an- nan sulle selle eest 50 penni.“

„Aga mul ei ole ju veel kodujänesi! Ja sul ja Hansil pole teda ka...“

„Me peame selle kohe ära sööma, muidu meid peetakse kinni.“

„Me peame selle kohe ära sööma, muidu meid peetakse kinni.“

Sõin mis suutsin, ülejäänud osa pistsin tasku.

Sadama sissekäigul politseinik toimetas parajasti kellegi mehe kallal läbiotsimist. Ta pööris selle tas- kud pahupidi. Nüüd jäin hirmust päris oimetuks.

„Noh, Peeter, mis sa vahid? Kas peab sind ohe- liku otsas vedama, mis? Meid pannakse tähele. Lähme tunnimehest mööda, ma teen taga juttu.“

Ja ta läks ees, kolistades valjusti oma plekk- katelt. Politseiniku kohal ta tõstis käe mütsi ääre ja ütles:

„Hääd isu!“

„Politsei-keelt oskan ka,“ mõtlesin. Kuid võmm seisis juba minu kõrval ja tõstis mu katla kaane üles.

„Kuidas teile meeldib niisugune vigurivänt?“ hüüatas ta. Tunnimees jooksis juure ja vahtis läbi katla nagu läbi toru.

Nad küsisid mu nime, kus ma elan, kuidas mu isa kutsutakse.

Kui ütlesin „Peeter Stoll“, siis hüüdsid nad: „Salavedaja!“ Mul tuleb nüüd suurt trahvi maksta ja oma nägu ma ei tohi siin enam näidata.

Kodus jutustasin kõik. Isa kirus ja ütles, et sel- lest saadakse koolis teada ja mul läheb väga halvasti.

„Lõika rohtu,“ ütles Heini, „ma loen läbi.“
 „Ta luges: „Esimene plats kaks marka, teine plats üks mark, seisuplatsid 50 penni.“
 „Jack Texas on metsiku preeria ratsur. Seda maksab vaadata. Ta sõidab otsekohhe preeriat. Pree-riad on jälle sääli, kus elavad indiaanlased ja Buffalo Bill ja Missisippi piraadid... Paju sul rohtu on juba? Jack Texas viibib siin ainult ühe korra. Ta näitab siin oma ratsasõidu trikke ja sõidab kohe edasi, mulle maile. Ma tahan teda näha.“
 Kuisin Heinilt, kuidas ta seda teeb, et pääseda ratsasõidu ringi.

„Mis see on, maavärisemine, või?“ küsisin. Sest isa just eile oli lugenud lehest maavärisemise üle Texas.
 „Lõika rohtu,“ ütles Heini, „ma loen läbi.“
 „Esimene plats kaks marka, teine plats üks mark, seisuplatsid 50 penni.“
 „Jack Texas on metsiku preeria ratsur. Seda maksab vaadata. Ta sõidab otsekohhe preeriat. Pree-riad on jälle sääli, kus elavad indiaanlased ja Buffalo Bill ja Missisippi piraadid... Paju sul rohtu on juba? Jack Texas viibib siin ainult ühe korra. Ta näitab siin oma ratsasõidu trikke ja sõidab kohe edasi, mulle maile. Ma tahan teda näha.“

„Ta peab enne jämedaks minema,“ kostis Heini. „Kitku talle hästi häd rohtu.“
 Üksi ta ei tahtnud minna, siis käisime kahekesi rohtu toomas.
 Kõige parem rohi kasvab laskeplatsil. Kui pole rahvapidu ega märgilaskmist, siis võib sinna julgesti minna.
 Ükskord ilmusid plankudele suured kollased plakatid, nende pääl oli lugeda:
 Jack Texas sõidab!

Siis läksin magama. Olin päris haige hirmust, riisist ja kookospähklist.

Poolnes kuulsin veel, kuidas isa ja ema omavahel vestlesid sellest sadamaloost.

„Igal pool ta kolab,“ ütles isa.

„Suurem õnnetus,“ rahustas ema. „Egas me ometi või lapsi kanalauta kinni panna.“

PLANGUPILET

Igapäev mõtlesin Hansi pääle ja küsisin:

„Heini, millal tal väikesed tulevad?“

Ratsavõistlused olid juba alanud. Ja kui tolm veidi hõrenes, siis võisime meiegi mõnd asja näha. Esiteks ratsutasid jockeyd, siis läks võidusõit ponidel ja lõppeks oli tõkkesõit.
 Aga siis tuli suur vaheaeg. Ja inimised tõuklesid ja kirusid:
 „Niisugune räbal kohti... Mitte krossi eest ei näe... Ja pole häbi neil niisugust raha võtta!“
 Korraga üks hüüdis:
 „Näe, sõidab, Jack Texas sõidab!“
 Ja ta sõitis.
 Tõusis määratu tolmupilv, juuksed olid tal lennus, seljas helekollane jakk, ja ta istus tulipunasel ponil ja kihutas nagu maruhoog.
 Aga siis tuli jälle lennates ja libises hobuselt alaspäi ja püüdis maast ninarätkiku. Ja nüüd seisab ta sadulas püsti ja vehib ninarätkikuga. Aga kui ta tuli kolmat korda, siis juba istus sadulas ja ulatas ninarätkiku naisele, kes selle oli kaotanud.
 „Küll on saatani!“ ütles Heini, ja oli väga rõõmus, et ei müünud oma Hansit pilette eest.
 Ja väikesi ei pea Hansil ka olema. Ta ei hakka Samal õhtul, kui ta Hansit sõitis, ma küsisin ta emalt, millal tulevad Hansil väikesed.
 Ta pani trikkiraua käest ja küsis minult, kas ma õige pääst pörunud olen või.

Siis rääkisin talle, et Heini annab mulle väikese jänku ja et ma juba müüsin selle pileti vastu.

Proua Heitmüller hakkas naerma ja ütles:

„Hansil ei tule kunagi väikesi, sest ta on isane. Ja isased ei poegi. Ja Heini ei tohi midagi müüa, kui mina ei luba.“

„Isajänesed on emastest hulga etemad,“ ütles Heini põõningult alla tulles. „Nad ei õgi nii palju. Ja plangupiletid tulevad ka kõige odavamad. Eks ole, Peeter?“

KÄSITÖÖKOOLIS

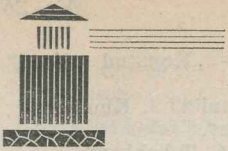
Esimesed kolm aastat käisin käsitöökoolis. See on Põhjavärvate juures, vedurikuuri lähedal, kus on palju väikesi tänavaid. Sinna oli terve tunni tee.

Ei saanud arugi, kuidas möödus aeg. Me tegime igapäev midagi uut.

Suvel me tihti solistasime terved päevad jões, ehitasime kindlusi ja roomamüüre ja mängisime roomlasi ja germaanlasi. Me kirjutasime, arvutasime ja joonistasime liivale. Suurem osa meist oskas juba kaheksa-aastaselt ujuda. Kord igas nädalas olid ujumisvõistlused.

Parimaks ehitajaks, parimaks võitlejaks ja parimaks ujujaks oli alati Dolf. See oli meie õpetaja. Ta õige nimi oli Adolf Lange. Meie hüüdsime teda Dolfiks või Pikaks* Dolfiks, ja rääkisime talle „sina“.

* Lange tähendab eesti keeli pikk.

TULETORNI- MIKS

VAHI ELUST ALASKAS

RIPUB PILT SEINAL
POOLVILTU?

Mina elan Alaska tuletornis, Beringi mere rannal. Sääli, kus põhja Vaikse ookeani ja Beringi mere veed kokku jooksevad. Laevad, mis sõidavad Vaikse ookeani ranna, Beringi mere ja Jaapani vahet, sõidavad siit läbi. Ja siin nad sagedasti randa jooksevad. Minu hool on, et tuli tornis põleks, udupasun hüüaks, raadiobeacon omad signaalid välja saadab ja et laevad ilmateate saavad.

Elu tuletornis

Meid on siin kolm meest. Ja vahati tule tornis pidada 8 tundi ööba kohta nagu laevas. Aeg pole tuletornis mitte igav, nagu inimesed arvavad. Siin on palju tööd. Mida rohkem automaataparaate ja uuemaid masinaid sisse seatakse, seda enam tööd ja hoolt neid korras pidada. Meil on oma elektri-jõujaam, kus masinad ja mootorid huugavad päevad ja ööd. Tuletorni-elu pole enam nagu vanasti — õhtul panid tornis tule põlema ja ise heitsid magama, hommikul kustutasid tule ja kogu päeva istusid leentoolil ja lugesid raamatuid.

Mina olen tuletorni ametis juba 20 aastat. Olen selle eluga nii harjunud, et ei tahagi muud. Muidugi pole kogu see 20 aastat elatud tuletornis. Ühe kolmandiku sellest ajast olen veetnud ametipuhkusele, mida Alaska tuletorni mehed saavad üks aasta kolmeaastase teenistuse järele ehk kaheksa kuud kaheaastase teenistuse järele.

Ei ole Ühendriikides ega terves maailmas teist niisugust ametiliiki, kus nii palju puhkust lubatakse kui Alaska tuletorni teenijatele.

Kuid meil pole siin pühapäeva ega kuuetunnist tööpäeva; neljas juuli (USA vabaduspäev) ja jõulupüha on nagu kõik teised päevad ja tuleb samuti palju tööd teha.

Lume alla maetud

Kui keskööl kell sind üles äratab, et vahile minna, leiad, et aknad ja ukSED on lume alla tuisanud. Siis hakka kas katuse sisse auku saagima või tuld ahjust välja kiskuma. Ja kui siis viimaks läbi korstna oled välja pugunud ja suuskadel torni jõudnud, on teine mees sinu vahi ära pidanud ja sina pead nüüd kaks vahti pidama järjestikku. Juhtub meist keegi haigeks jääma, ei ole meil siin arsti ega apteeki, kust abi otsida. Teine mees peab tema eest vahti pidama ja ka haige eest hoo-

litsema. Olen ise juba siin ühe mehe maha matnud.

Postikott vees

Ajalehti ja kirju saame siin kolm korda aastas. Postilaev sõidab siit mööda iga kuu ja kui juhtub olema hää ilm ja vaikne meri, siis saadab meie kirjakoti maale — seda peame nõõri otsas läbi lainete vedama kaldale. Kirjad ja paberid saavad küll märjaks, aga neid võib ju kuivatada! Ja siis saab jälle uudiseid lugeda ehkki need juba mitu kuud on vanad. Toidumoon ja muud materjali toob laev meile üks kord aastas — igal suvel — ja mõnikord peab siin laev ootama kuu aega, enne kui saab seda saata maale paha ilma tõttu — lained nii suured, et paat ei pääse kaldale.

Kõige ligemad naabrid on meil siit 70 miili üle tormise mere. Sääli on ka vene kirik. Alaskas ongi igas indiaanlaste külas vene kirik ja vene papp.

Olen eespool näidanud pahad küljed Alaska tuletorni-elust. Kuid sel on ka omad hääd küljed. Kes siia muidu tuleks. Esiteks: kindel palk, oled ise oma peremees ja ei tule siia keegi sind tülitama. Värske liha on siin alati saadaval — saar põtru ja karusid täis.

Pääle minu on siin tuletorni teenistuses veel kaks eestlast.

Tulemägi saarel ja rebased toas.

Meie tuletorni nimeks on Scotch Cap ja asub saarel, mis on umbes 70 miili pikk ja 20 miili lai. Ei kasva temal ühtki võsu. Kõik on paljad lagedad mäed, orud ja kivi-rahnud. Saare keskel on igavese lume ja jääga kaetud mäed. Suvel kui lumi ja jää hakkab sulama, on mäe poolt kuulda nagu müristamist, kui jäämürakad ja kaljurahnud säält alla veerevad. Teine mägi on tulemägi — ajab sagedasti suitsu ja väävli välja. Öösel paisatab see nagu tuleleek. Maavärise mist tunneme siin tihti, mõnikord paneb meie kelladki seisma.

Saar on täis jahiloomi. Metsloomad on siin veel julged ja ei kardagi inimest. Meil on siin kari rebaseid maja ümber, kes mängivad ja purelevad nagu koerakutsikad, tulevad tuppa toidu järgi, laukuvad meie sõrmed puhtaks ja puhastavad meie toidunõud. Iga mees ise on oma koka ja toapoiss ning rebased pesevad kausid.

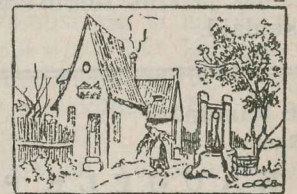
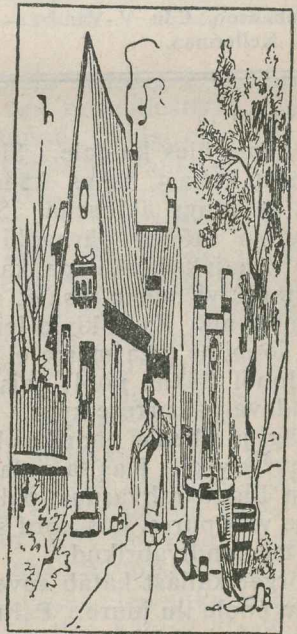
Ajakirjast „Meie Tee“.

Asjade näilikkus kõrgel.

Kui asja vaadata silma kõrgusel ja all- või ülalpool silmapiiri, siis näeme igal juhul asja erikujulisena. Siin pole oluline, et asi meist on kaugemal, vaid nurk, mille all me asja näeme. Seda selgitab joonis.

Kui vaatleme risti kirikutornis, siis väheneb selle püstjoon nurga tõttu, mille all teda vaatame. Ristjoon aga ei vähene. Et rist oleks tasakaalus oma vormis, selleks peab risti püstosa valmistama pikem. Nii on ka kella numbrilaud kõrges tornis valmistatud püstovaalsena, et ta alla näiks ümmargusena.

Seda teavad maalrid, kes valmistavad pikkade tähtedega silte kõrgele. Ka kunstnikud valmistavad teosed, mis kõrgele asetatakse, pikemaina. Sellepärast asetatakse ka maalid seinale poolviltu alla, et nad vaatajale oleksid ristpinnas ega moonduks nurga all vaatlemisel.

Juuresolevaist piltidest on ülemine venitatud pikaks. Imelik — eks! All on sama pilt loomulikuna, kuid tõstke nüüd lehe enesepoolse serv üles ja vaadake pilti viltu. Mis sünnib kummagi pildiga?

(E. Tasa „Tunne oma silma“)

PREEMIAD

AASTATELLIJAILE

1. Adler, Uno Tallinn — „Mängusõduri elulugu“ Francis de Miomandre.
2. Hinnok, E. Kaagvere — „Valitud jutud ja laastud“ I. J. Aho.
3. Ilves, Uno Paide — „Metslaps Iti“.
4. Sinissaar, K. Tartu — „Karavaan“ O. Luts.
5. Tarumaa algk. Viru-Maidla — „Deklamatsioon“ H. Jänes ja E. Looga.
6. Spirka, Ants Narva — „Unkas“ F. Cooper.
7. Kirsell, Arda Paldiski — „Ühendus ja jõud“ J. Hünerson.
8. Peterson, Maret Kuressaar — „Näkineitsi“ Fr. R. Kreutzwald.
9. Kõiv, Kalju Nõmme — „Kuu jutustused“ Suomio.
10. Laante, Helju Väandra — „Esimene kiri“ R. Kipling.
11. Lodi, A. Elva — „Charles Dickens“ Y. Karilas.
12. Ristikivi, J. Tallinn — „Maavärisemine ja vulkanid“ Dr. M. W. Meyer.
13. Mathiesen, Olev Sindi — „Loomaaed“ K. Vallio.
14. Nau, E. Rakvere — „Maaalused“ Fr. R. Kreutzwald.
15. Paadremaa algk. tellija nr. 7. Paadremaa — „Sõnajala õis“ J. Kuulberg.
16. Vahtla Endel Ruskavere — „Katkiraiutud kaljas“ J. Mändmets.
17. Joosep, K. — „Avasilmi“ O. Luts.
18. Meksi, O. — „Imelik mees Peterson“ A. Kallits.
19. Kareda algk., osam. tellija nr. 3. Korgi — „Uusi sõnu“ H. Rajamaa.
20. Podanik, Erich Peri — „Ristsed kuke-isanda majas“ J. Oru.
21. Raie, L. Laekvere — „Väikeste korstnapühkurite jaaniöö“ H. Tõnnov.
22. Simberg, E. Ristiküla — „Loomkangelased“ E. Seton-Thompson.
23. Laul, Kai „Puudused uuemas eesti luules“ J. Aavik.
24. Johansoo, Edu V.-Väandra — „Onu Tomini kaevandus“ B. Kellerman.

25. Kärkla algk., tellija nr. 21 Kärkla — „Kogutud teosed“ J. Liiv.
26. Kivisalu Laine Loksa — „Tähekesed tulid“ J. Kuulberg.
27. Enn, S. Tallinn — „Hiina muinasjutte“.
28. Lindvest, Elvi Kose — „Kashtanka“ A. Tshhehow.
29. Kingissepp, Kalju Kurna — „Maavärisemine ja vulkanid“ Dr. M. W. Meyer.
31. Viljandi E. H. T. Erak. I kl. osam. t. nr. 8. Viljandi — „Musti“ E. Leino.

Järgneb.

Hiie kallas

Algus lk. 1

Läheme üles kaldale. Sinna läheb tee ühest madalamast kohast, tehes käänaku, mille pärast ei paista ta kuigi äkilisena. Sarapuud, tammed, toomingad ja mõned pärnadki kasvavad siin. Eemal paistab majakas, sääl on kalda kõrgeim tipp, 47 m. Katsume kivi merre visata, sest see paistab peaaegu otse meie all. Kuid kivid lendavad liivale. Pingutame ja loobime, aga merre ei saa.

Allpool (lääne pool) paistab Purtsejõe suue, millel lendava pääsukese kuju. Sääl Purtse mõisa, „Tatsu“ mägi ja tihedas padrikus kivi, mida hakatud hüüdma ohvrikiviks. Kas ta seda on, ei tea. Sellest ohvrikivist liigub rahvasuus palju jutte. Paistavad ka üle jõe viiv purre, kus kord sisse kukkusin, Kunda ja Aseri tsemendivabrikud.

Kõrget kallast katab suvel tihe rohi, mis annab kaldale poole ilu juure. Palju turiste käib seda kohta külastamas ja kõik tunnistavad, et see on üks ilusmaid kaldaid.

Adeele Randmaa
Ranna

L.

KAUGELE PEIPSILE

Kauge Peipsi, sinu kohin ikka kõrvus mul
nagu näeksin — koidupunase päeva tulekul.
Nagu istuks' õhtuvilul kaldal kivi pääl;
kaugelt, kaugelt kostab nõrgalt kajakate hääl.
Laine loksab vahuharjal, kohab kaldale.
Kaob jälle. Vahtu vaid jääb märja' liivale.
Kauge Peipsi, millal jälle kuulen sinu häält
millal näen ka purje luigesarnast laineist tõstvat pääd?

Preemiajuturaamat on juba käes!

I. Kiilberg, 16 a.
Tallinn

A.

KNUT HAMSUNI „MAA ÖNNISTUS“

Nobeli laureaate eestikeelsete tõlgete esimene sari tõi kaasa tähelepanuväärta suurteose maailmakirjandusest, mille autoriks tuntud Norra kirjanik Knut Hamsun. Romaan „Maa õnnistus“ on ülemlauluks vabale loodusele ja tööle.

Teose keskseks kujuks on usin töömees Iisak, kes rajab endale kodu metsikusse loodusesse, kaugele inim-asulaist ja kultuurist.

Lugedes teose algust ja Iisaku kodurajamist asustamata põlismaale, meenub tahtmatult Robinsoni lugu, mille reaalseks teisikuks tulebki lugeda „Maa õnnistus“. Iisaku usina töö tagajärjel rajab ta aja jooksul endale korraliku majapidamise, mis meelitab ka teisi asunikke põlismaale, kes peagi moodustavad keskmise suurusega asula. Põõrdeks ja suursündmuseks külaelanike elus on vasemäe avastamine ja maagitööstuse avamine. See näib muutvat rahuliku küla temporikkaks inimeste koondiseks, kuid ootamatu krahhi tagajärjel lõpetab tööstus tegevuse, ajades ärevusse kogu küla. Ainult Iisak jääb rahulikuks. Tema tunneb rõõmu ja muret ainult oma majapidamise ja perekonna eest ega pane tähelegi teiste toiminguid.

Teose lõpp on meisterlikkuse tipp-saavutus, see on nimelt külvistseen, kus Iisak sammub paljapäi üle põllu härdal sammul, külvates maha kuldseid teri, leivavilja tekitajaid, nagu kullatolmu. See on koht raamatus, mida ei suuda unustada.

Knut Hamsun ei taha teoses siiski toonitada, et looduses elavad inimesed on vabad igasugusest pahedest, vaid vastandina sellele on esitanud rea negatiivseid tüüpe, milledest tüüpilisem variserlikkuse kehastis Oliine. Ka ei taha kirjanik kultuuri täielikult ära needa. Seda näitab Geissleri — maakonna politseiuilma kuju teoses. Geissler on moodne inimene, kes oskab oma teenistusse rakendada loodusjõude, majandust ja tehnikat, tutvustades nendega ka Iisakut. Autor iseloomustab Geissleri rahutu, püsivuseta inimesena, kes vastandiks rahulikule ja maaga seotud olevale Iisakule.

Me tunneme Hamsuni kui üksinduse armastajat ning suurlinna elu põlgajat. Selle üksinduse-armastuse mõju kerkib esile ka käesolevas teoses, kus autor korduvalt vihjab linna halba mõju looduselanikku. Näiteks Iisaku kahe poja — Siiverti ja Eleseuse elu kirjeldamisel. Siivert, kes tüüpiline tööarmastaja noormees, on oma isa teisik, tal ei ole ka silmapaistvaid valmuandeid, ega ihka saada kooliharidust. Eleseuse ilmutab juba varases nooruses suuri vaimuandeid, mille tagajärjel ta saadetakse linna kooli. Sääli õpib Eleseuse muretult ja pillavalt elama, ega mõtlegi pärastpoole tööd teha. Lõpuks kujuneb tast umbes samasugune tüüp kui Geissler, st. ta on küll haritud ja hää vaimuannetega, kuid ei rahuldu põlismaa kitsapiirilise alaga, vaid muutub rahutuks, püsimahtuks ränduriks.

Üldiselt tuleb pidada teose esimest osa õnnestunumaks teisest osast. Näib, nagu tahaks autor esimeses osas valgustada tegelaste positiivsemaid, teises osas aga negatiivsemaid külgi. Mui-

SPORT

LEEDU VÕIT — USA KÄTE-TÖÖ

EESTI TEENITUD KAOTUSED

Eesti ja Leedu, õnnetus kaotajad ja õnnelikud võitjad, elasid Riias koos. Leedu oli kahtlemata turniiri parim meeskond. Tema mängijad moodustasid esimesest päevast viimase võistluseni täieliku terviku, mille vooruseks oli lakka-matu võistlusind ja julgus, laitmatu tehnika ja taktika. Parim mees oli Ameerika leedulane Talčunas, tugev, nobe ja tore korviviskaja. Poola vastu saavutatud Leedu 32 punktist kuulus temale 21. Leedu amee-

dugi ei saa neid omaette osadeks lahutada, vaid see on nii vaid kaudselt.

Probleemiderohke teos, mis läbi imibunud autori elutarga huumoriga, on meeldivaks lugemisealaks noortele ja vanadele nii maal kui ka linnas. Maaelanikud võivad sellest teosest saada indu hoolsaks, üleshitavaks tööks. Linnaelanikud saavad aga tervikliku pildi neile tundmatust alast — maa-elust.

KEELENURK

UUSI SõNU

nõpsik [-u] — „knopka“, rõhknael: kinnitasin selle sedeli nõpsikute-ga uksele; ta ostis poest karbi nõpsikuid.

nõpsima — nõpsiku[te]ga kinnitama: palun, nõpsige see tabel sinna seinale.

tindik [-u] — tindipott: ostsin täna ilusa taskutindiku; ärge jätke tindikut pärast tarvitamist lahti.

hõivama [-ta] — enda alla võtma, okupeerima: sakslased hõivasid 1918. aastal meie kodumaa; kinno olid kõik kohad hõivatud; olen nii hõivatud, et pole aega süüagi.

ööp [-ba] — ööpäev, 24 tundi: kaks ööpa kestis äge lahing; kolme ööba jooksul pole haige saanud sõbaga silmale.

ööbane — ööpäevane, 24 tundi kestev: rahurikkujale määrati 5-ööbane arest.

hüvak [-u] — parem (pool), „vasaku“ vastand: liikuda tuleb ikka hüvakut kätt; too säält hüvakust sahtlist tangid siia; kõigil pole hüvak käsi paremaks käeks.

valamik [-u] — kastekann, „iiskann“: anna valamik siia, ma kastan lilli.

M. L.

riklassi on treeninud Ameerika Berliini olümpiameeskonna kapten ja parimaid maailma korvpallimehi Lubin, kelle teeneks tulebki lugeda tore mäng, mis vaimustas Riias kõiki.

STEPULOV TEINE!

Poksiesivõistlusil Milanos tuli N. Stepulov oma kaalus teiseks. 1. oli sakslane Nürnberg.

RAADIK JA FREIMUTH

sattusid alul kohe kokku kaalu parimatega ja langesid välja.

Aksel Tevan, 11 a.

Tuudi

P.

SPORDIVAPUSTUS

See oli möödunud suvel (augustis), kui lugesin ajalehest, et Eesti raskejõustiklased on saanud medalid. Mindki vapustas see suurvõit, mis tegi Eestile au, ja hakkasin „kõbasti“ trennima; et kui „suureks“ saan, lähen ka olümpiale. Mu esimeseks harjutatavaks alaks sai kergejõustik. Selle hooaja rekordideks jäid: 100 m — 15,9; 400 m — 1.16,0; kaugus — 3,72; kolmik — 7,68; kõrgus — 1,05.

Niipalju rassisin kergejõustikus. Kuid ega raskejõustikki tagaplaanile jäänud. Kuigi olen üsna noor ja raskejõustik mulle mittelubata, olen siiski veidi harjutanud, eriti tõstmises. Tõstmine algas nii: Poes käies harjutasin viie-kilolise pommiga, see oli nn. „mänguasi“. Korra tõukasin ta 50 korda üles, surusin aga 35 korda. Ühel päeval leidsin aiast vana käia, kaalusin ära — 10 kg. Sel ajal lugesin aga „Lääne Elu“st, et 3-aastane „poisijõmpikas“ ajab ka 10 kg üles. No see ajas mul kopsu üle maksa, kuidas ma nii „nigel“ olen. Leidsin siis raskemaid tõstmeid, nii et mu rekordiks jäi — 24,2 kg.

Maadluses olen sitke mees, oma vanused aina käivad õlgadele.

Poksimist ma ei harrasta; ei ole teisi poksijaid ka. Kes aga uhkustab oma rusikate tugevusega, see paneb otse kõhtu. Mis sa niisugusega poksid!

Selline oli mullusuvine „spordivapustus“.

Peedu, Tartu

SPORTLASI

Asetada iga joone asemele üks täht, et nende sõnade esitähed ülevalt alla lugedes annavad Eesti parima suusataja endise (võõrapärase) nime. (Iga nime keskmine täht on antud.)

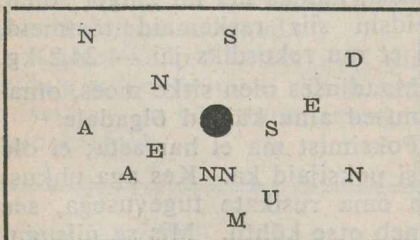
1. Vanem Tartu „Kalevi” raskekaalu maadleja.
2. Tartu kiiruisutaja A-klassis.
3. Eesti naiskergejõustiklane Tallinna ÜENÜ TO-s.
4. Tartu ASK parim hokimängija.
5. Soome kuulsaim kergekeskaalu poksija (praegu prof.).
6. Pärnu meeskergejõustiklane (oda, kuul, ketas).
7. Tartu NMKÜ korvpallimeeskonna kapten.
8. Riigi Ringhäälingu juhataja.
9. Mõeldunud jalgpallihooaja Tartu „Kalevi” väravavaht.

1	— — —	A	— — —
2	— — —	V	— — —
3	— — —	R	— — —
4	— — —	A	— — —
5	— — —	V	— — —
6	— — —	V	— — —
7	— — —	R	— — —
8	— — —	R	— — —
9	— — —	R	— — —

Noorkotkas
Vastse-Kuuste

POLAARSÖITJAD

Juuresoleval poolusel on kahe kuulsa polaarsöitja nimed. Otsige üles nende nimede alg tähed ja ühendage need siis ühe joone abil järjekorras järgmiste tähtedega. Jooned lõikuda ei tohi!

HAKKAME PIDAMA LÖPUARVEID

Kevad on saabunud. „Õpilaslehe“ sõprade pingutatavale tööle järgneb varsti puhkus. Püüab siis „hinge tõmmata“

ka „Õpilaslehe“ mõistatusnurga toimetust, ent enne
õiendame vanad arved.

Alljärgneval leiategi õigestilahendanute nimekirjad nr.-te 20—23 kohta. Ülejäänud lahendused ilmuvad järgmises numbriks.

Mõistatusnurga toimetust.

NR. 20

R. Pöder, H. Marfeldt, Noorkotkas, Oru-Ott, Rootsi Raudpea (10), Filatelist (16), R. Lind, Joosep Toots (5), M. Tsäko (21), I. Sibrits (2), Virupoeg, V. Tammekevi, E. Ligema, Kai-Reet (3), H. Juuse.

NR. 21

82. Kumb kihutab kiiremini?
Ülesande tekst pole kahjuks hästi õnnestunud. Mõeldud oli: „Kumma mõõdumine kummast võtab enam aega?“ Vastus — mõlemad tarvitavad teineteisest mõõdumiseks ühe palju aega.

83. Völlanali.

Sõnad on: pool, nool, vool, sool.

84. Siklisõit

Tundub võimatu, et sikkel sõidab pulli turjale ja säääl kõige kiuste kindlasti püsib. Ebaõiget leidub veelgi.

85. Kas jaa või ei?

1. Ei, 2. ei, 3. ja, 4. ja, 5. ei, 6. ei, 7. ja, 8. ja.

86. Kes ta on?

Kaupmees.

NR. 21

L. Reeve, H. Juuse, E. Tamm (2), F. Padar, M. Tsäko (22), K. Kroon, V. Tammekevi, A. Karu, E. Ligema, J. Muhk, Filatelist (6), I. Vald, E. Ojasild, J. Laur, V. Paabo, Joosep Toots (10), M. Paju, R. Pöder, Virupoeg, V. Loogus, V. Helk, K. Tann, A. Mesikäpp, Kai-Reet.

NR. 22

87. Mitu tervitust?

Õhtul vahetati $2 \times 15 = 30$ tervitust.

88. Keelemehed!

Suitsutatud loomaliha = sink.

89. Murdke pääd!

1. Uudismaa, 2. Damaskus, 3. ulgumeri, 4. Tarvastu, 5. antiloop, 6. Guayaana, 7. uurimine, 8. Salamise, 9. Enäjärvi, 10. dokument. Soome kirjniku teos — „Udutatused“.

90. Onu Tarkpää

Mees vastas: „4 $\frac{1}{2}$ minutit.“

NR. 22

M. Tsäko (17), E. Ilves, I. Jõerüüt, L. Sarapik (3), Joosep Toots (10), Filatelist (5), V. Ambus, E. Lutsar, L. Teder, K. Ilves, S. Haugas, R. Pöder, E. Paavel, K. Luspuu, H. Tärna, Põhjala Madrus, A. Pääsukene, J. Kivi, K. Tann.

NR. 23

92. See ülesanne nõuab „nutikust“.

Tõmmake horisontaalne (silmapiiriga rööbik) sirge nr.-te 8 ja 2 alt, siis tõmmake teine sirge nr.-te 5, 4 ja 3 päält. Nii saate kolm gruppi:

I gr. $8 + 1 + 2 = 11$,
II gr. $5 + 4 + 3 = 12$ ja
III gr. $7 + 6 = 13$.

93. Korjaja kimbatas

Tarvitatagu tolmumejat!

94. Korrutis = summa

Arvud on 1, 2, 3.

95. Mitu jalga?

1 280 jalga.

96. Nimekaart

Rajot Püksinahk on korstnapühkija.

NR. 23

I. Vald, L. Kolk, H. Viirmaa, H. Liivo, A. Tamm, I. Sibrits, M. Tsäko (18), E. Luide, E. Ilves, E. Ligema, E. Lutsar, L. Veske, nimetu, P. Oissar, L. Annus, Põuavälv (5), K. Ilves, K. Tann, G. Oit, P. Korts-Pärn, K. Luspuu, Kentuki Lövi, P. Saarna, K. Tõnso.

NEILVEDAS!

Nr. 20

1. R. Lind — F. Miomandre „Mängusõuduri elulugu“.
2. H. Juuse — J. Oro „Ristsed kukeisanda talus“.
3. R. Pöder — sama mis 2.
4. J. Sibrits — sama mis 2.
5. Filatelist — Pildimapp.

Nr. 21

1. V. Paabo — F. Cooper „Nahksuka jutud“.
2. L. Reeve — E. Vilde „Minu esimesed triibulised“.
3. F. Padar — Komplekt vanem. „Õpilaslehti“.
4. V. Helk — A. Oengo „Loomi talitamas“.

Nr. 22

1. J. Kivi — O. Luts „Kevade“.
2. E. Lutsar — E. Seton-Thompson „Loomkangelased“.
3. Joosep Toots — Komplekt vanem. „Õpilaslehti“.
4. A. Pääsukene — Ungari muinasjutte.

Nr. 23

1. P. Saarna — Noorkotka käsiraamat.
2. E. Ligema — „Vana päälük“.
3. P. Oissar — J. Kõrv „Mustjärve sünd“.
4. M. Tsäko — Z. Topelius „Tutemui“.

TÄNASED AUHINNAD

1. F. Cooper „Nahksuka jutud“.
2. Värvikarp.
3. Komplekt kodumaa vaateid.

TOIMETUS JA TALITUS: Tartus, Võidu 10. Õ/k. „Koolivara“, telef. 8-29. TALLINNA ABITALITUS: „Kooli-Kooperatiiv“ S.-Karja 19, telef. 456-32. Posti jooksev arve nr. 2188. Vastutav toim.: M. NURMIK. Tegevtoim. ja talitusjuht: E. TONISMÄE. Toim. sekret.: ED. TASA. Väljaandja: TARTUMAA ÕPETAJATE LIIT. „Õpilasleht“ ilmub üks kord nädalas. Tellimishind postiga: aastakäik (30 nr.) — kr. 1.50; poolaastakäik (15 nr.) — kr. 0.75; (10 nr.) — kr. 0.50; (5 nr.) — kr. 0.25. Aadressimuutmine 15 s. Kuulutuste hind: Kuulutusküljel — 5 s. mm., tekstis — 10 s. mm., lehe ees ja tekstis teksti kirjaga 15 s. mm.